

Foto 1. Naturlig foryngelse af grandis, douglas samt rødgran, startet i 2008. Der er for nylig lavet udrensning i den selvsåede ær.

Foryngelse af nåletræ på god jord

I en skov ved Ringsted laves med enkle midler en selvforyngelse af flere nåletræarter – og ær. Der skal blot ryddes kvas og sættes hegn op.

Målet er en bevoksning af douglasgran med indblanding af grandis og rødgran.

Selvfor­yngelse af nåletræ er ikke nær så udbredt som selvforyngelse af løvtræ. Man ser det mest på relativt mager jord – enten på en gruset endemoræne eller på en sandet jord på bakkeø, eventuelt hedeslette.

Men det kan også lade sig gøre på en ret næringsrig jord. Det så vi nogle fine eksemplarer på ved en Pro Silva ekskursion i Vesterskoven ved Ringsted d. 20. august.

Vesterskoven har tidligere hørt til Skjoldenæsholm, men blev for fem år siden solgt til familien Følsgaard. Skoven har i over 30 år været passet af skovfoged Poul Norup.

Ejerne har flere mål med skovdriften. Der skal både være en indtjening og mulighed for opsparing,

og der skal være en rig bestand af hjemmehørende arter af dyr og planter. Desuden dyrkes skoven økologisk uden brug af kemikalier.

Løv med stort nål

Vesterskoven er en typisk frodig løvskov med bøg, eg og lidt ask, mens ær er ret udbredt som selvsåning. Der er også anlagt en del nåletræbevoksninger for omkring 60 år siden, ofte blandinger af rødgran-douglas, nogle steder også med grandis.

Mange af disse nåletræbevoksninger er ved at blive afviklet. En typisk model har været at fjerne de fleste rødgran og grandis – enkelte bliver stående som frøtræer – mens der tyndes lidt i douglas der står tilbage som overstandere.

Foto 2. Uden for hegnet er der kun kommet græs – og nogle steder masser af ørnebregne.

Efter skovning er kvaset skubbet sammen med en Räumfix – et dozerblad med kraftige tænder. Maskinføreren fik besked på at tænderne skulle gå lidt ned i jorden, så der blev lavet en let jordbearbejdning.

Herefter blev der sat hegn om arealet og ikke mere. Douglasgranerne – hvoraf mange er opkvistet – er fritstillet og har formentlig fortsat en ret stor værditilvækst. De bliver skovet når der kommer et godt tilbud.

Vi så flere bevoksninger hvor der nu er gået 10-12 år siden hovedparten af den gamle bevoksning blev fjernet. Der er kommet en meget tæt opvækst af alle tre nåletræarter samt en del løvtræ, overvejende ær. Hegnet er nu fjernet.

Nogle steder er der lavet udrensning. Målet er så vidt muligt at fjerne ær og fremme douglas. Skoven rummer rigeligt med ær, også under gammel bøg, så den fjernes mange af de steder hvor den har sået sig. Se eksempel i foto 1.

Indtil nu er det en næsten gratis kultur, og den giver samtidig god dækning for vildtet. Plantetallet er ret stort, så det springende punkt er hvor meget det vil koste at nedbringe stamtallet. Det meste ær skal væk, men hvis man er for hurtig med at fjerne æren skyder den fra stødet.

Poul Norup spurgte forsamlingen “Er det noget rod?” og fik at vide at “Det er noget pænt rod”.

Hjortevildt påvirker skoven

Mange af de områder der ikke blev hegnet har stort set ingen træopvækst. Der er mest græs og sine steder en næsten mandshøj bevoksning af ørnebregne. Her er det kun skyggen, der kan fjerne bregnerne. Se eksempel i foto 2.

Der er dog også flere steder hvor der er lavet lidt mindre lysbrønde hvor der kommer en god opvækst af douglas, grandis og rødgran i varierende omfang. Inden for hegnet er der overvejende douglas og grandis, måske fordi rødgran er blevet overvokset. Uden for hegnet er der overvejende rødgran, måske fordi douglas og grandis er blevet ædt.

Det viser at hjortevildtet er massivt til stede i skoven. I øjeblikket er der kun tale om råvildt. Dåvildt ses af og til, men de påvirker ikke skoven ret meget. Kronvildt findes heller ikke i skoven – men

Foto 3. Ejerne har ønsket at skabe lysbrønde med foryngelse, og det er opnået ved varierende tynding i de gamle douglasgraner.

de er på vej og kommer nok inden for en årrække.

Poul Norup har diskuteret afskydningen med ejerne. De vil gerne have mere vildt, men de ønsker også en balance mellem træproduktion og vildt.

Ejendommen omfatter 470 ha god løvskov samt 100 ha landbrugsjord. Der var tidligere 5 konsortier som skød 100 rådyr om året. Nu har familien Følsgaard jagten, og de nedlægger for tiden 50-75 rådyr om året. Poul Norup mente at afskydningspolitikken påvirker mulighederne for at etablere selvsåninger.

Stødsmøring i 2. generation

Iben Thomsen fra Københavns Universitet spurgte om der bliver lavet stødsmøring i selvforyngelserne når man laver tynding. Svaret var at det er ikke planen.

Iben Thomsen kunne se at der er rodfordærver i den første generation af nåletræer. Der er nemlig mange frugtlegemer på stødene af de store træer.

Det er ikke noget problem lige nu, for der er meget begrænset smittespredning via rodsammenbevoksninger fra de gamle træer til foryngelsen.

Men der vil i mange år frem være frugtlegemer på de store stød, og de producerer store mængder sporer. Det betyder at når man tynder i

Bøgekræft i tyndinger

Iben M. Thomsen fra Københavns Universitet nævnte en svamp som er blevet et stigende problem de sidste 10-15 år: Bøgekræft.

Svampen trives i høj luftfugtighed og er blevet mere udbredt fordi nedbøren generelt har været stigende. Den laver store sår på stammen som forringer værdien.

Bøgekræft undgås ved at rense ud i tide, så træerne ikke står for tæt og medfører et fugtigt miljø. Det anbefales også at fjerne de nedskårne træer fordi de kan blive inficeret af kræftsvampen og dermed sprede sporer til de stående træer.

Mange navne

Bøgekræft er forårsaget af svampen *Neonectria ditissima*. Kært barn har mange navne, og denne svamp rammer mange træarter, og sygdommen kaldes løvtrækræft, bøgekræft, askekræft og frugttrækræft. Ifølge Danmarks Svampeatlas er svampens danske navn frugttræ-cinnober-svamp – cinnober henviser til de røde frugtleger. <https://svampe.databasen.org/taxon/17551>

Læs mere om *Neonectria* svampe i Skoven 5, 2016.
Fotos: Venche Taigø fra Bioforsk.

Foto 4. Bøgekræftsvampen kan lave store skader på stammen af løvtræer, her på en stangbøg.

Foto 5. Bøgekræftsvampen angriber mange forskellige løvtræer, her æbletræ. Den kendes bl.a. på de mange små røde frugtleger.

nåletræerne laver man stød som udsættes for en massiv infektion fra de gamle stød. Herefter kan svampen sprede sig gennem rodsammenvoksnin-ger mellem træerne i selvfor yngelsen.

Der er ingen risiko når man renser ud, for stødene skal være over 5 cm før de kan inficeres. Problemet opstår især i første tynding hvor stødene er større. Infektion med rodfordærver kan undgås enten ved stødsmøring eller ved at lave tynding i frostvejr

sf 🌿

47 nye folkeskove Penge fra TV-show i 2019

Sidste år afholdt TV2 og Danmarks Naturfredningsforening et stort show for at støtte skovrejsning. Målet var at indsamle penge til at plante 1 million træer, og det blev til 21 mio. kr.

80% af pengene anvendes til at plante mere end 1 million træer fordelt på 47 folkeskove. De første 4 folkeskove blev plantet i efteråret 2019, 25 blev plantet i foråret 2020, og resten følger i efteråret 2020 og 2021. 20% af det indsamlede beløb går til fredning af skove der er truet af rydning i ind- og udland via Den Danske Naturfond og WWF.

- Det er en flot og grøn gave, danskerne har givet hinanden. De 47 nye skove kan give nye levesteder for fugle og insekter, trække CO₂ ud af atmosfæren og hjælpe med at sikre rent drikkevand.

- Samtidig giver skovene mulighed for, at flere kan komme dyrke friluftslivet og lære naturen bedre at kende. Det er vigtigt - for jo bedre vi kender naturen, jo bedre passer vi på den, siger miljøminister Lea Wermelin.

En del af skovene plantes på statsjord og kommunale jorde. To skove står på jord ejet af Folkekirkten, og flere steder har lokale vandværker købt jord for at beskytte vigtige grundvandsmagasiner. Den største skov ligger ved Århus hvor der plantes 100.000 træer i tilknytning til True Skov.

Plantningen er organiseret af skovrejsningsorganisationen Growing Trees Network Foundation som også har stået for udpegningen af arealerne i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening.

Kilde: www.dn.dk 26.5.20 🌿